

POL-30 Lamminpää Leea(UM)

20.12.2013
JULKINEN

Viite UTP

Asia

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/Ehdotus neuvoston päätökseksi Keski-Afrikan tasavaltaan kohdistettavien rajoittavien toimenpiteiden asettamisesta

Ohessa toimitetaan eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle perustuslain 97§:n mukaisesti muistio ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Keski-Afrikan tasavaltaan kohdistettavien rajoittavien toimenpiteiden asettamisesta.

Eurooppakirjeenvaihtajan sijainen

Johanna Birkstedt

LIITTEET

1kpl

Asiasanat	Afrikka, Keski-Afrikan tasavalta, YUTP, pakotteet
Hoitaa	UM
Tiedoksi	EUE, LVM, OKM, OM, PE, PLM, SM, TEM, TPK, VM, VNK, YM

EU / YUTP / EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN

Ehdotus neuvoston päätökseksi Keski-Afrikan tasavaltaan kohdistettavien rajoittavien toimenpiteiden (pakotteiden) asettamisesta

Tausta

Keski-Afrikan tasavallan humanitaarinen, poliittinen ja turvallisuustilanne on hälyttävä. Maan tilanne alkoi eskaloitua nopeasti, kun Seleka-ryhmittymä syöksi presidentti Francois Bozizen vallasta maaliskuussa 2013. Maahan valittiin väliaikaishallitus, mutta se ei ole kyennyt etenemään transition kanssa, hallintorakenteet ovat sortuneet ja väliaikaishallinto ei kykene yksin vakauttamaan tilannetta. Aseelliset iskut, ryöstely ja väkivalta ovat johtaneet eri ryhmittymien, mm. etnisten ja uskonnollisten (Seleka-muslimit, anti-balaka-kristityt), ja kylien ja alueiden itsepuolustautumiseen, mikä on lisännyt väkivallan kierrettä entisestään ja aiheuttanut väkivallan normalisoitumisen. Lapsisotilaiden käyttö ja seksuaalinen väkivalta on laajamittaista. Ihmisoikeusjärjestöjen mukaan molemmat osapuolet ovat saattaneet syyllistyä sotarikoksiin. Maassa tapahtuvat vääryydet lisääntyvät jatkuvasti ja saavat entistä rajumpia muotoja.

Reaktion turvallisuuksitilanteen jatkuvaan heikentymiseen sekä toistuviin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisiin tekoihin ja ihmisoikeusloukkauksiin YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 5.12.2013 päätöslauselman 2127 (2013). Päätöslauselma antaa AU:n MISC-Operaatiolle (6000 sotilasta) ja Ranskan joukoille (1600 sotilasta) mandaatin toimia tilanteen vakauttamiseksi. Päätöslauselmalla asetetaan lisäksi kaikkia YK:n jäsenvaltioita sitova asevientikielto Keski-Afrikan tasavaltaan. Päätöslauselmassa todetaan lisäksi turvallisuusneuvoston valmius asettaa myös muita pakotteita, erityisesti kohdennettuja talouspakotteita ja matkustusrajoituksia, sellaisia henkilöitä kohtaan, jotka jatkossa uhkaavat alueen rauhaa, vakautta ja turvallisuutta tai rikkovat asevientikieltoa.

Rajoittavista toimenpiteistä päättäminen Euroopan unionissa

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa asetettu asevientikielto velvoittaa kaikkia YK:n jäsenvaltioita. Euroopan unionissa turvallisuusneuvoston päätöslauselmien edellyttämistä asevientikielloista säädetään neuvoston päätöksillä ja niitä täydentävillä neuvoston asetuksilla. Neuvoston alaisessa ulkosuhdeneuvoston RELEX-työryhmässä on valmisteltu esitys neuvoston päätökseksi, josta on tarkoitus päättää neuvoston kirjallisessa menettelyssä 23.12.2013.

Neuvoston päätöksellä kielletään aseiden ja muiden puolustustarvikkeiden vienti Keski-Afrikan tasavaltaan. Vienti voi jäsenvaltion luvalla kuitenkin olla mahdollista silloin, jos vientiin soveltuu jokin päätöksen sisältyvistä poikkeusperusteista – esimerkiksi, että tarvikkeet on tarkoitettu Keski-Afrikan tasavallassa toimivien kansainvälisten operaatioiden tai siellä olevien ranskalaisten joukkojen tarpeisiin. Samalla kielletään myös puolustustarvikkeiden vientiin liittyvän teknisen avun ja rahoituksen, ml. vakuutusten, tarjoaminen sekä muunlaisen sotilaallisen avun toimittaminen Keski-Afrikan tasavaltaan. Eräät näistä jälkimmäisistä kielloista edellyttävät vielä neuvoston asetuksella annettavia yksityiskohtaisempia säännöksiä. Neuvoston asetus on tarkoitus valmistella tammikuun aikana.

Suomen kanta

Asevientikiellon asettamisella voidaan tehokkaasti tukea niitä muita toimenpiteitä, joilla Keski-Afrikan tasavallan heikentyvään turvallisuustilanteeseen sekä lisääntyviin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisiin tekoihin ja ihmisoikeusloukkauksiin pyritään vaikuttamaan. YK:n jäsenvaltioilla on velvollisuus panna turvallisuusneuvoston määräämät pakotteet täytäntöön.

viipymättä. Suomi tukee asevientikieltoa koskevan neuvoston päätöksen mahdollisimman nopeaa hyväksymistä ja pitää tärkeänä, että sitä täydentävä neuvoston asetus annetaan sekin mahdollisimman pian.

Käsittelijät

UM/OIK-10 Aleksi Pursiainen p. 0295 351 150

UM/ALI-20, Tellervo Ala-Lehtimäkip. 0295 351 210